

Halal i haram imetak (Medina)

Hatib: dr. Abdulmuhsin ibn Muhammed el-Kasim

9. rebius-ahir 1444. po Hidžri / 4. novembar 2022.

Hvala i zahvala pripadaju Allahu. Njega hvalimo, od Njega oprost i pomoć tražimo i Njemu se utječemo od zla naših duša i naših loših djela. Koga Allah uputi, niko ga ne može odvesti u zabludu, a koga On u zabludi ostavi, niko ga ne može uputiti. Svjedočim da nema boga osim Allaha, jedinog, Koji nema druga, i svjedočim da je naš prvak i vjerovjesnik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Njegov rob i poslanik, neka su na njega Allahov blagoslov, milost i mir, i na njegovu porodicu i ashabe.

Bojte se Allaha onako kako Ga se treba bojati, i budite svjesni Njegovog nadzora u tajnosti i javnosti.

O muslimani, imetak je velika blagodati od Allaha. Njime se izgrađuje Zemlja, otklanjanju nedaće, ispunjavaju potrebe, dokazuje ljudskost i postižu pohvale. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Divna li je stvar imetak u rukama dobrog čovjeka." (Buhari, Edebul-mufred)

Život na ovom svijetu nezamisliv je bez imetka, i zato im je on učinjen privlačnim i dragim njihovim dušama. Uzvišeni kaže: "Ljudima se čini da je lijepo samo ono za čim žude: žene, sinovi, gomile zlata i srebra, divni konji, stoka i usjevi. To su blagodati u životu na ovome svijetu; a najljepše mjesto povratka je u Allaha." (Ali Imran, 14)

Sve lijepo što je na Zemlji, a što pomaže ljudima u pokornosti Allahu, u principu je dozvoljeno. Uzvišeni kaže: "I daje vam da se koristite onim što je na nebesima i onim što je na Zemlji, sve je od Njega. To su, zaista, pouke za ljude koji razmišljaju." (El-Džasije, 13)

Sunnet (tradicijska, ustaljena praksa) svih poslanika i njihovih sljedbenika jeste korištenje i konzumacija samo onoga što je dopušteno – halal i što je lijepo i ukusno.

Uzvišeni kaže: "O poslanici, dozvoljenim i lijepim jelima se hranite i dobra djela činite, jer Ja dobro znam što vi radite!" (El-Mu'minun, 51)

Sve prijašnje narode, Allah, džellešānuhu, iskušavao je raznim iskušenjima, a iskušenje ovog ummeta je imetak. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Svaki narod ima svoje iskušenje, a iskušenje mog ummeta je u imetku." (Ahmed) Čovjek će biti pitan za imetak, kako ga je stekao i u šta ga je potrošio. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Čovjekova stopla neće se pomjeriti na Sudnjem danu dok ne bude upitan za četvero: o životu – u čemu ga je proveo, o znanju – šta je uradio s njim, o imetku – kako ga je stekao i u šta ga je potrošio i o tijelu – šta je s njim uradio." (Tirmizi)

Imovinski odnosi među ljudima istinska su mjera morala i karaktera i polje za dokazivanje ljudskosti. Onaj kome ljudi u tim relacijama budu svjedočili iskrenost i povjerljivost, to je dokaz njegove inteligencije i pameti i visokog stepena pobožnosti. Sam koncept imovinskih prava zasnovan je na rivalstvu i sebičnosti, i zato je Allah, džellešānuhu, zabranio Svojim robovima da nepravedno prisvajaju tuđi imetak, jer to izaziva smutnju, neprijateljstvo i mržnju među ljudima. Uzvišeni kaže: "Ne jedite imovinu jedan drugoga na nepošten način." (El-Bekara, 188)

Svetost imetka na jednakom je stepenu kao svetost života i časti. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, održao je govor na Dan žrtvovanja kurbana, na Mini, pa je rekao: "Vaši životi, vaš imetak i vaš čast zabranjeni su vam i sveti, kao što je svet ovaj vaš dan, ovaj vaš mjesec i ovaj vaš grad." (Muttefekun alejhi)

Razmjena imetka među ljudima spada u osnove dozvoljenih stvari u islamu, bez kojih je život na ovom svijetu praktično nemoguć, a temelj te razmjene čine iskrenost i povjerljivost. Šejtan na različite načine pokušava prići ljudima, u njihovim imovinskim odnosima, kako bi ih naveo na ono što je Allah zabranio. Postoje jasni tekstovi u kojima se prijeti žestokom kaznom onima koji se uhvate u šejtanovu zamku bespravnog jedenja tuđeg imetka, na bilo koji način i u bilo kojoj formi. Iskrenost i povjerljivost trebali bi biti temelj imovinskih odnosa među ljudima. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Prodavač i kupac imaju pravo izbora

sve dok se ne razidu (ne odu jedan od drugog). Ako budu iskreni i pojasne sve u vezi s kupovinom, njihova kupovina bit će blagoslovljena." (Muttefekun alejhi)

Suprotno tome, ko svome bratu proda zabranjenu stvar, ili nešto što ne posjeduje i što nije u stanju nabaviti i predati kupcu, učinio je ono što je zabranjeno. Prodaja nepoznate robe, prodaja uz visok stepen rizika i prodaja koja se zasniva na prevari, također su zabranjeni i u vezi s tim preneseno je upozorenje od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je pored posude s pšenicom, pa je zavukao ruku u posudu i osjetio je vlagu na prstima. Upitao je: 'Šta je ovo, vlasniče pšenice?' 'Natopila ga je kiša', odgovori on. Poslanik mu reče: 'A zašto vlažnu pšenicu nisi stavio na površinu da ljudi vide da je vlažna? Ko vara, ne pripada meni.'"

Vjernici su jedna duša, a ono što ih, između ostalog, razdvaja i svađa jeste pokuđeno natjecanje u imetku. Ko proda na prodaju svoga brata, ili kupi na kupovinu svoga brata, ili ko se bude nadmetao s njim u cijeni, bez ikakve želje za kupovinom, počinio je zabranjeno djelo – haram. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Nemojte zavidjeti jedni drugima, nemojte se mrziti, nemojte jedni drugima leđa okretati, i nemojte se nadmetati u kupovini." (Muslim)

Allah je velik i uzvišen, i Njegovim imenom zaklinje se samo u velikim i uzvišenim stvarima, tako da vjernik izbjegava zaklinjanje u trgovini. Čak i ako se iskreno zakune za neku robu, kako bi ljude podstakao da je kupe od njega, bit će mu uskraćen beričet u toj trgovini. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Zakletva prodaje robu, ali oduzima beričet." (Muttefekun alejhi)

Ko se lažno zakune u trgovini, spojio je tri ružne stvari, grijeha, u jednom postupku: laž, omalovažavanje Allaha i prevaru i obmanu kupca. Ebu Zerr, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "S trojicom Allah neće razgovarati na Sudnjem danu, neće ih očistiti (od prljavštine grijeha) i kaznit će ih bolnom kaznom." Ove riječi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovio je tri puta, pa je Ebu Zerr, radijallahu anhu, upitao: "Propali su i nastradali, a ko su ti ljudi, Allahov Poslaniče?", a on je rekao: "Onaj ko pusti da mu se odjeća vuče po zemlji iz

oholosti, onaj ko prigovara ljudima na učinjenom dobru (ili koji zakida druge ljude) i onaj ko proda svoju robu lažnom zakletvom." (Muslim)

Islam je strogo naredio da se poštuju ugovori i ispunjavaju preuzete obaveze i ovaj princip spada u ljepote ove vjere. Uzvišeni kaže: "O vjernici, ispunjavajte svoje ugovore!" (El-Maida, 1) Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Muslimani se pridržavaju uvjeta na koje su se obavezali, osim onih uvjeta kojima se zabranjuje dozvoljeno ili dozvoljava zabranjeno." (Tirmizi)

Kupac ima pravo na kompletan artikal ili predmet ugovora, a onaj ko mu umanju bilo šta od toga, zaslužio je gubitak i propast. Uzvišeni kaže: "Teško onima koji pri mjeranju zakidaju, koji punu mjeru uzimaju kada od drugih kupuju, a kada drugima mjere na litar ili na kantar - zakidaju." (El-Mutaffifin, 1–3)

Kamatar uzima više nego što mu pripada, a pošto time želi pokazati svoju dominaciju nad slabijim od sebe, Allah, džellešānuhu, objavio mu je rat, a On je Silni i Jaki. Uzvišeni kaže: "O vjernici, bojte se Allaha i od ostatka kamate odustanite, ako ste pravi vjernici. Ako ne učinite, eto vam onda, neka znate – rata od Allaha i Poslanika Njegova! A ako se pokajete, ostat će vam glavnice imetaka vaših, nećete nikoga oštetiti, niti ćete oštećeni biti." (El-Bekara, 278–279)

Pored poraza koji je neminovan, u ratu s Allahom, prijeti mu se i prokletstvom. Džabir, radijallahu anhu, kaže: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je onoga koji jede kamatu, i onoga koji mu pomaže u tome, i onoga koji je zapisuje i koji je svjedoči, i rekao je: 'Oni su jednaki (tj. u grijehu).'" (Muslim)

Osnovni uvjet za nadničara (radnika) jeste sposobnost, snaga i povjerljivost. Uzvišeni kaže: "O oče moj", reče jedna od njih, "uzmi ga u najam, najbolje da unajmiš snažna i pouzdana." (El-Kasas, 26)

Ko se bude pretvarao da zna raditi neki posao, a ne zna, i za taj posao uzme nagradu od ljudi, on ih je na taj način prevario i obmanuo, i na njega se odnose riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Onaj ko se bude predstavljao onakvim kakav nije, sličan je onome ko se zaogrne lažnom odjećom." (Muttefekun alejhi)

Allah, džellešanuhu, je oponent zulumčarima, i u hadisu se jasno kaže da će na Sudnjem danu biti oponent trojici, zbog veličine njihovog grijeha, a među njima je onaj koji je slugama i nadničarima uskratio njihovo pravo ili odugovlačio sa isplatom njihovih nadnica. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Uzvišeni Allah poručuje: 'Ja ću se na Sudnjem danu parničiti sa trojicom, a s kim se Ja budem parničio, taj je propao: s čovjekom koji, zaklinjući se Mojim imenom, nešto obeća, pa to ne ispuni; s čovjekom koji proda slobodnog čovjeka i na taj način ostvari zaradu; i s čovjekom koji iznajmljenom radniku uskrati zasluženu platu.'" (Buhari)

O muslimani, haram imetak, makar ga bilo u velikim količinama, nema berićeta u sebi, donosi svako zlo i nesreću, prepreka je sreći i zadovoljstvu i izaziva srdžbu Gospodara, a ako čovjek koji je imetak stekao na nedozvoljen način podigne ruke prema nebu, njegova dova neće biti uslišena. Pametan je onaj čovjek koji imetak drži u ruci, a ne u srcu, i boji se Allaha u pogledu njega. Rifaa, radijallahu anhu, kazuje da je jednog dana izašao s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na musallu, pa je vidio ljude kako trguju. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zovnuo ih je: "O trgovci", a oni su se odazvali, pa je on rekao: "Trgovci će na Sudnjem danu biti proživljeni kao grešnici, osim onih koji su se bojali Allaha, činili dobročinstvo i bili iskreni u trgovini." (Tirmizi)

S druge strane, halal imetak, makar ga bilo i malo, bit će blagoslovljen, i on je bolji od imetka koji je zarađen na haram način. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Tako mi Allaha, ne bojim se za vas siromaštva, nego se bojim da vam se otvori dunjaluk kao što se otvorio onima prije vas, pa da se počnete natjecati u njemu, kao što su se oni natjecali i upropasti vas kao što je njih upropastio." (Muttefekun alejhi)

Uzvišeni kaže: "O vjernici, jedni drugima na nedozvoljen način imanja ne prisvajajte – ali, dozvoljeno vam je trgovanje uz obostrano zadovoljstvo." (En-Nisa, 29)

O muslimani, mnoštvo je načina da se dođe do halal i lijepog imetka, a Allah, džellešanuhu, je zaštitnik čestitih. Ko bude pazio na Allahove granice u onome što mu je dao, i bude ispunjavao svoje obaveze u pogledu toga, Allah, džellešanuhu, ukazat mu će Svoje dobro i počast, uslišit će njegove dove, podarit će mu berićet u

imetku i uvećat će mu opskrbu. Koga Allah opskrbi halal imetkom i on ga iskoristi u pokornosti Njemu i sačuva se od harama, njemu je dato dobro na kojem mu zavide dobri Allahovi robovi. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Zavist nije dozvoljena osim prema dvojici: čovjeku kojem Allah dao znanje o Njegovoj Knjizi, i on postupa po njemu noću i danju, i čovjeku kojem je Allah dao imetak i on ga dijeli danju i noću." (Muttefekun alejhi)

Pravi bankrot nije onaj ko propusti priliku za stjecanje bogatstva, nego onaj ko propusti priliku za stjecanje dobrih djela i ostavljanje loših djela, i ko bespravno uzima tuđi imetak i bespravno nasrće na čast i živote ljudi.

Znajte da vam je Allah naredio da donosite salavate i selame na Njegovog Vjerovjesnika, pa je rekao u mudroj Knjizi: "Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljite mu pozdrav!" (El-Ahzab, 56)

